

Çocuğun Kreşe Alıştırılma Süreci¹ A Child's Adaptation Process to Nursery Centre

Oğuz Emre² Zekeriya Çalışkan³ Mehmet Sağlam⁴

Öz

Bu çalışmada, 0-3 yaş çocuğun sağlıklı olarak kreşe alışma süreci ele alınmaktadır. Kreşe alışma süreci, hem çocuk ve ebeveyn hem de eğitimci için zorlu bir süreçtir. Bu sürecin hassas ve iyi bir şekilde işleyişi, çocuğun üzerindeki stresi azaltmaktadır. Çocuğun yeni bir ortama uyum sağlaması ve kreşe alışması sürecinin kolay olabilmesi için planın ve programın yapılması gerekmektedir. Böylece, çocuğun anneden ayrılma korkusu ve endişesinin ortadan kalkması sağlanabilir ve çocuk yaşadığı stresle daha iyi başa çıkabilir. Bu çalışmada, çocuğa kreşe alışmasında ve yeni ortama uyum sağlamasında yardımcı olan „Berlin ve München Modeli“ tanıtılmaktadır. Bu modeller, değişik kuramlar baz alınarak Almanya’da geliştirilmiştir. Çocuğun, aileden kreşe sağlıklı olarak geçişi için yaygın olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kreşe, uyum süreci, Berlin Modeli, München Modeli

Abstract

In this study, the healthy adaptation process of the children aged between 0 and 3 years to nursery centre, has been handled. The adaptation process to nursery centre is a hard period for both children and parents and educators. Sensitive and good proceeding of this course has decreased the stress on the child. Plans and programmes should be done for the child's easy orientation to a new atmosphere and adaptation to nursery centre, thus the child's separation fear and anxiety can be eliminated and the child is able to overcome the stress which he or she has lived during the process better. In this study, Berlin and München models which help the child to adapt nursery centre and to comply with a new atmosphere, have been introduced. These models have been developed based on various theories in Germany. They have been used prevalently for the child's healthy transition from the family to nursery centre.

Keywords: Nursery centre, adaptation process, Berlin Model, München Model

Giriş

Erken çocukluk eğitiminin önemi son yıllarda yapılan araştırmalarla daha da ön plana çıkmaktadır. Bu çerçevede ülkeler eğitim politikalarında köklü değişikliklere gitmektedirler. Gelişmiş ülkelerde, 3-6 yaş grubundaki çocukların yaklaşık % 80'i, 0-3 yaşları arasındaki çocukların da yaklaşık % 25'i erken çocukluk eğitim ve bakım hizmetinden (kreşe, anaokulu gibi) yararlanmaktadır (UNICEF 8, 2008, s.3). Avrupa'daki birçok ülkenin 0-6 yaş arası çocukların gündüz bakımı alma oranlarını ülkemizle kıyasladığımızda bu oran bizde çok düşük seviyededir. Avrupa'da 0-5 yaş çocukların kreşe/anaokulu gibi okul öncesi kurumlara erişimi desteklenmektedir. Almanya'da 0-2 yaş arası çocukların gündüz bakım alma oranı %32,7 ve 3-5 yaş arası çocukların gündüz bakımı alma oranı ise %93,6 seviyesindedir (Das Statistische Bundesamt 2016). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2017) tarafından Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı işbirliğiyle, 2016 yılında yapılan “Aile Yapısı Araştırması’na” göre ülkemizde 0-5 yaş aralığındaki çocukların kreşte veya anaokulunda gündüz bakımı alma oranı %2,8 seviyesindedir. Geçmiş yıllardaki hükümetlerin erken çocukluk bakım ve eğitimi ile ilgili stratejilerin geliştirilmesinde yeterince başarılı olamadıkları görülmektedir. Günümüzde annelerin çalışma hayatına aktif olarak katılımı ve doğum sonrası tekrar çalışma

¹ Bu derleme makale, 05-08 Kasım 2017 tarihlerinde Nevşehir’de gerçekleştirilen “I. International Scientific and Vocational Studies” kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, emre_da@hotmail.com

³ Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, pdgsaglam@gmail.com

⁴ Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, zekeriya.caliskan@inonu.edu.tr

hayatına dönmek istemeleri, ülkemizde çocuklara bakım hizmeti veren kuruluşlara olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır.

Kreş/anaokulu gibi kurumlar artık eğitim sisteminin temel basamağını oluşturmaktadır (Viernickel ve Lee, 2004). Birçok araştırma, aile ortamı dışında bakım ve eğitim hizmetinin kalitesinin çocuğun gelişimindeki önemine dikkat çekmektedir. Amerika’da aile dışındaki bakım hizmetinin çocuğun üzerinde etkilerini inceleyen NICHD (National Institute of Child Health and Human Development) araştırmaları, verilen profesyonel, kaliteli bir çocuk bakımı ve eğitiminin çocuğun zihinsel ve dil gelişiminde olumlu bir etkisinin olacağına altını çizmektedir.

Laewen ve diğerleri (2012, s.23) ebeveynlerin çocuklarını kreşe/anaokuluna gönderdiklerinde, onların ilk amaçlarının çocuğa orada bir “yuva yapmak” ve “güvenli bir limana teslim etmek” olduğunu vurgulamaktadırlar. Ebeveynler zorlu bir süreç olan “alıştırma süreci” (=Adaptasyon=Uyum süreci) ile karşı karşıya geldiklerinde, genellikle şu sorulara cevap aramaktadırlar: Bu süreç sağlıklı bir şekilde nasıl atlatılabilir? Çocuğun, yeni bir ortama uyum sağlaması ve yeni insanlara alışması en iyi şekilde nasıl sağlanabilir? Çünkü çocuk, ebeveynler ve eğitimci için bu geçiş süreci zorlu ve sancılı geçmektedir. Almanya’da yapılan bazı araştırmalarda, ebeveynlerin kreşe alışma sürecine dahil olmamalarının etkileri tespit edilmiştir. Bu araştırmalarda, çocukların ebeveyninden ayrılma süreci ile kolay baş edemedikleri ve bunun sonucu olarak sık sık çocukların hastalık nedeni ile devamsızlık yaptıkları, stres yaşadıkları, çocuklarda gelişimsel gecikmeler ve davranış bozuklukları gözlemlenmiştir (Laewen, 1989; Haefele ve Wolf-Filsinger, 1986; Grosch ve Schmidt-Kolmer, 1979). Bu araştırmalar çok tartışılmış ve yeni model arayışlarına gidilmiştir. 1980’li yılların sonlarına doğru “Institut für angewandte Sozialisationsforschung/Frühe Kindheit” enstitüsü tarafından ilk olarak “Berlin (=INFANS) Modeli” geliştirilmiştir (Laewen ve diğerleri, 1990). Bu model kreşe geçiş süreci için geliştirilmiş ve daha sonra düzenlenmiştir.

Çocukların kreşe alıştırılması sürecinin planlanması ve uygulanması, artık okul öncesi kurumların kalite standartları arasına girmiştir (Tietze ve diğerleri, 2005; Höhn, 2016; Ziesche, 1999). Bu çalışmada, değişik kuramlar baz alınarak geliştirilen çocuğun kreşe/anaokuluna sağlıklı alışmasını sağlayan Berlin ve München modelleri tanıtılmaktadır. Alıştırma sürecinde bu modellerin uygulanmasının, ev ortamından kreşe geçiş sürecine yardımcı olmak, hem annelerin kaygılarını azaltmak hem de çocuğun korku ve endişelerinin önüne geçmek için bu modeller geliştirilmiştir (Laewen,1989).

Bu modeller, günümüzde halen birçok Avrupa ülkesinde yaygın olarak uygulanmakta ve güncelliğini korumaktadır.

Alışma sürecinde geçiş (Transition) ve bağlanma (Attachment) kuramının rolü

Kreşe/anaokuluna veya okula geçişler, çocuk için önemli bir yaşam kesitidir (Filipp, 1995). Bu geçiş süreçlerin bütün tarafların (Ebeveynler ve Eğitimciler) işbirliği ile hazırlanmasının ve karşılıklı beklentilerin masaya yatırılmasının geçiş sürecini sağlıklı bir şekilde üstesinden gelinmesi için önemlidir (Niesel ve Griebel, 2014). Aileden kreşe geçiş, çocuğun anaokuluna ve ilkokula geçiş sürecinden biraz daha zorlu geçmektedir. Griebel ve Niesel’e (2004) göre ilk geçiş sürecinde çocuğun edindiği deneyimler, beceriler ve özgüven, daha sonraki yaşamındaki geçiş süreçlerinin üstesinden daha kolay gelmesini sağlamaktadır.

0-3 yaş arası çocuğun güvendiği kişi olan anneden ayrılması zor olmaktadır. Bu dönemde çocukların kaygılarını, kokularını, çaresizliklerini, güçsüzlüklerini ve öfkelerini yalnız başına düzenleyebilmeleri mümkün değildir. Çünkü bu durumlarda kendisine yardım edecek ve destek olacak güvenli bir duygusal bağ geliştirdiği bir kişiye ihtiyaç duymaktadırlar

(Oberheiden, 2014, s. 11). Bu yaşlardaki çocuk birçok yeni durum ile (yeni bir ortam, gruptaki çocuklar, yeni bakım veren kişi) karşı karşıya gelmektedir. Bu yeni duruma çocuğun ayak uydurması ve üstesinden gelmesi kolay olmamaktadır. Özellikle, 7 ve 24 aylık çocukların kreşe geçiş süreçlerinde ebeveynin desteği ve eşliği olmadan sürecin başarıya uğraması zor olmakta ve çocuk için tehlike arz etmektedir (Laewen ve diğerleri, 2003). Çocuğun yeni çevreye adaptasyonu, eğitimci ve diğer çocuklarla güvenli bir ilişki kurması için en güvendiği kişi olan ebeveynin yardımına ihtiyacı vardır (Hedervari-Heller, 2011). Aileden kreşe geçiş sürecinin başarı ile sonlandırılmasında sorumluluk çocuğa ait değildir. Bu velinin sorumluluk alanıdır (Speck-Hamdan, 2006). Alıştırma sürecinde ebeveynin ve eğitimcinin işbirliği ve beraber hareket etmesi işi kolaylaştırmaktadır ve çocuğun bakımı, eğitimi ve desteklenmesi için de gereklidir (Laewen ve diğerleri, 2003).

Bağlanma kuramı, aileden kreşe/anaokuluna geçişte dikkate alınması gereken önemli bir faktördür. Son yıllarda da erken çocukluk araştırmalarının en popüler konuları arasında yerini almıştır (Gernhardt, 2017). Üç yaşından küçük çocukların hazırlıksız bir şekilde eğitimci olsa bile yabancı insanlara bırakılması doğru bulunmamaktadır ve şayet anne ile çocuk arasında bir ayrılık gerçekleşecekse, bunun belli bir program ve plan çerçevesinde yapılması gerekmektedir (Bowlby, 2001, s. 15).

Çocuğun sağlıklı gelişiminde birincil bakım veren kişi ile arasındaki duygusal bağ önemli bir rol oynamaktadır. Çünkü çocuğun ayrılma, korku, ağrı ve aynı zamanda yoğun stresler sonucu gönderdiği sinyallere duyarlı bir tepkinin verilmesi sadece onun güvenli duygusal bağ kurduğu kişi tarafından sağlanmaktadır (Brisch, 2009). Erken çocukluk dönemdeki bağlanma deneyimleri diğer kişilerle kuracağı bağlanma ilişkisini etkilemektedir (Berkemeier ve diğerleri, 2013). Çocuğun küçük yaşlarda kreşe uyum sağlamamasının altında yatan nedenlerden biri ebeveyniyle kurduğu bağlanma ilişkisi olabilmektedir (Laewen ve diğerleri, 2003). Çocuğun birincil bakım veren anneden ayrılması sancılı bir süreçtir. Fakat çocuk aynı zamanda birçok kişi ile güvenli ve duygusal bir bağ kurabilecek şekilde dünyaya gelmiştir (Ahnert, 2010). Ayrılığı kolaylaştıracak ve eğitimciye alışmasını sağlayacak, çocuğun ilk bağlandığı kişinin sürece dahil olması ile başarılacaktır. Böylece, çocuğun kreşe/anaokuluna başladıktan sonraki eğitimcisi ile güvenli bir bağ kurması ve çevreye kolayca uyum sağlaması gerçekleşecektir. Bowlby ve Ainsworth bazı çocukların anneler tarafından kreş veya çocuk yuvalarına bırakıldıklarında korku ve üzüntüyle tepki verdikleri, bazılarının ise buna duygusal olarak hiç bir tepki göstermemelerini, çocukların ilgili kişilerle olan bağlanma kalitesine ilişkin ipuçları verdiğinin altını çizmektedirler (Kasten, 2013, s. 145). Güvenli bağlanmış çocuk, annesinin yardımıyla önceki güvenli bağlanma temelinde eğitimci ile arasında bir duygusal bağ oluşturmaktadır. Annenin herhangi bir stres durumunda geri geleceğinin farkındadır. Bu arada eğitimcide onun için güvenilir bir kişi olmuştur artık. Güvensiz bağlanan bir çocuk ise, ilk önce ayrılma gerçekleştiğinde buna tepki vermemektedir. Oysaki çocukta ayrılma korkusu mevcuttur. Fakat bu korkuyu belli etmemektedir. Aslında bu çocuklar için ayrılma korkusu büyük bir stres kaynağıdır. Bunu bir türlü ifade edememektedirler.

Çocuğun yeni ortama ve gruptaki çocuklara uyum sağlaması ve eğitimcisine güven bağı kurması çocuğun gelişimi üzerinde önemli bir rolü vardır. Sağlıklı olarak gerçekleşen uyum sonucu; çocuğun gruptaki çocuklarla ve eğitimciyle etkileşime girmesi ve iletişim kurması, kendini güvende hissettiğinde çevreyi keşfetmeye başlayacak ve yeni şeyler öğrenme başlayacaktır. Çocuğun kreşe geçiş sürecinde zamana ihtiyacı vardır. Güvendiği kişiyi birden kaybetmesi, korkularının artmasına sebep olur. Endişe ve korku duyan bir çocuğun kreşteki gelişimini destekleyen etkinliklerden fayda görmesi ve yeni bir şeyler öğrenmesi söz konusu olamaz (Grossmann ve Grossmann, 1998, s. 73).

Kreş/Anaokuluna alışma sürecindeki rol oynayan aktörler

Hem ebeveynin hem de çocuğun alışma sürecinde olumsuzlukla karşılaşmamları için plan ve program yapılmasının önemi vurgulanmaktadır. Alışma süreci önceden aile ve eğitimciler tarafından planlanması gerekir (Laewen ve diğerleri, 2003). Kreş veya anaokulunda çalışan eğitimciler arasında yeni gelen çocuğun alışma sürecine kimin eşlik edeceği önceden belirlenmelidir. Çünkü ilk etapta bir eğitimci ile çocuğun duygusal bir bağ geliştirmesi için imkan verilmesi sağlanmalıdır. Ancak burada dikkat edilmesi gereken alışma süreci sağlıklı olarak başarıldıktan sonra, çocuğun duygusal bağ geliştirdiği eğitimcinin hasta olması, izinli olması çocuğun tekrar kreş veya anaokulunda güven duyduğu, stres ve korku durumlarında sığınacağı güvenli bir limanın yok olması anlamına gelmektedir. Bunun önüne geçmek için, diğer eğitimcilerin de alışma sürecinden sonra yeni gelen çocuğa yakınlaşmaları ve güvenli bir bağ geliştirmeleri faydalı olacaktır. Çünkü çocuğun gönderdiği sinyallere duyarlı karşılık veren ve onunla etkileşime giren kişilere bağlanması zamanla çeşitlenecektir. Alışma süreci her çocuk için farklıdır. Bu süreç her çocuk için bireysel olarak planlanmalıdır.

Çocuk, herhangi bir stres durumunda eğitimciye gitmesi sağlanmalıdır. Fakat anne her durumda erişilebilir olmalıdır. Bu ilk yapılan denemede başarı sağlanmazsa; çocuk eğitimci tarafından teselli olmuyorsa; annenin çağrılarak duruma müdahale etmesi istenmektedir. Alıştırma sürecinde eğitimcinin görevi çocuğun gelişimini ve davranışlarını gözlemlemek ve onun gönderdiği sinyallere duyarlı bir şekilde karşılık vermektir (Cantzler, 2008).

Berlin Modeli

Laewen ve diğerleri (2003), tarafından öncelikli olarak 0-3 yaş arası çocukların kreşe alışmalarını kolaylaştırmak için geliştirilen bu model zamanla anaokulu alanında da kullanılmaya başlanmıştır. Bu modelde her çocuğun alışma süreci onun ebeveyni ile olan bağlanma ilişkisine, mizacına, yaşına ve eğitimcinin davranışlarına bağlıdır ve alışma sürecinin her çocukta farklı olacağı belirtilmektedir. Berlin modelinde ebeveynlerin alışma sürecine eşlik etmesi esastır ve çocuğun yeni çevreye, eğitimcisine aşına olması ve uyum sağlaması hedeflenmektedir. Model birkaç evreden oluşmaktadır. Çocuğun bu modelle adım adım kreşe/anaokuluna adaptasyon sağlaması ve eğitimcisine alıştırılması hedeflenmektedir.

Berlin Modelinin Evreleri

Kayıt ve görüşme evresi: Kayıt işleminin gerçekleşmesinden sonra ebeveyn ile çocuğun kreşe alışma sürecine eşlik eden eğitimci arasında kapsamlı bir görüşme yapılır. Bu görüşmede, çocuk hakkında örneğin, beslenme ve uyku alışkanlığı, mizacı, oyun davranışları gibi bilgiler ele alınmaktadır. Ebeveyne model anlatılır ve bu süreçteki rolü hakkında bilgi verilir.

Temel evre: Ebeveyn çocukla birlikte üç gün boyunca kreşi ziyaret eder. Bir saati geçmemek şartı ile ebeveyn kreşteki grupta çocukla beraber kalır. Eğitimci bu arada çocuğu gözlemler ve onunla iletişime geçmeye ve onu ara sıra oyuna dâhil etmeye çalışır. Burada çocukla iletişime geçmede genellikle bir obje kullanılmaktadır. Annenin rolü burada pasiftir. Ebeveyn çocuğa yanında olduğunu hissettirir, ona güven verir ve çocuğun gruptaki oyunlara katılması için zorlamaz.

İlk ayrılık evresi: Dördüncü günde ebeveyn çocukla beraber tekrar kreşe gelir. Annenin rolü bu evrede de yine pasiftir. Eğitimci çocukla iletişime geçmeye çalışır ve onu grup aktivitelerine katmaya çalışır. Bu evrede ilk olarak ebeveyn çocuktan ayrılır. Ebeveyn sadece 30 dakikalığına gruptan ayrılır. Fakat ihtiyaç halinde çağrılmak üzere kreşin başka bir odasında bekler. Bu evrede, çocuğun ebeveynin ayrılmasına verdiği reaksiyon, onun alışma sürecini belirlemektedir. Burada iki aşamadan; (a) kısa süren alışma süreci ve (b) uzun süren alışma sürecinden söz edilmektedir.

(a) Çocuk ebeveynin ayrılmasına çok büyük bir reaksiyon göstermiyorsa veya ağladığı zaman gruptaki eğitmen tarafından kolayca teselli edilebiliyorsa, alışma süreci beş veya altı gün içerisinde başarıyla sonlandırılmaktadır.

(b) Çocuk ebeveynin ayrılmasına büyük bir reaksiyon gösteriyorsa, onun arkasından gidiyor ve eğitmen tarafından bir türlü teselli edilemiyorsa, alışma süreci çocuğun ayrılıklara vereceği tepkilere göre iki veya üç hafta sürmektedir.

Dengeleme evresi: Ebeveynin çocukla vedalaşması daha sık ve uzun olur. Eğitmen, çocuğun bakım ihtiyaçlarını anne gittikçe kendi karşılar (Yemek yedirme, altını değiştirme gibi).

Bitiş evresi: Çocuk ve eğitmen arasında duygusal bir bağ gelişmiş ve güven ortamı sağlanmışsa çocuk ebeveynin gruptan ayrılmasına aşırı reaksiyon göstermiyorsa veya gösterse bile eğitmen tarafından çabucak teselli edilebiliyorsa süreç sonlandırılır. Ebeveynin kreşte kalmasına artık gerek duyulmamaktadır. Fakat ebeveyne her hangi bir durumda erişimin kolay olması gerekmektedir (Laewen ve diğerleri, 2003).

München Modeli

München Modeli 1987 ve 1991 yılları arasında Berlin Üniversitesinde Prof. Dr. E. Kuno Beller'in yürütmüş olduğu bilimsel projelerden elde edilen sonuçlara dayanılarak geliştirilmiştir (Winner ve Erndt-Doll, 2013; Winner, 2015). Berlin modelinden farkı çocuk merkezlidir. Bu modelde çocuk doğumdan itibaren sosyal ve yetkin bir varlık olarak kabul edilmektedir.

München Modelinin Evreleri

Hazırlık evresi: Ön kayıt işleminin yapılmasını ve model hakkında bilgi verilmesini kapsar. Sınıf ortamı gösterilir.

Tanışma evresi: Modelin uygulanması için plan ve program hakkında eğitmen ebeveyn ile görüşür. Bundan sonra ebeveyn çocukla birlikte en az dört gün kreşe gelir ve çocukla birlikte her gün kreşte iki saat zaman geçirir. Çocuğun bakımından ebeveyn sorumludur. Sorumlu eğitmenin her zaman için yol gösterici rolü vardır. Çocuk bu evrede günlük hayat akışını, kişileri, odaları, materyalleri keşfeder ve etkinlikleri gözlemler.

Güveni kazanma: Bu evrede sorumlu eğitmen sürekli çocukla iletişim ve etkileşim kurmaya çalışır. Çocukla oyun oynar, onunla yemek yer, altını değiştirir. Ebeveyn bu evrede sadece gözlemler.

Güven inşa etme: Bu evrede artık çocuk ayrılma sürecine hazırdır. İlk ayrılık çocuğun durumuna göre 3. ve 6. günler arasında gerçekleşir. Çocuğun yaşına göre ilk ayrılık 20 veya 30 dakika sürer. Ebeveyn çocuğun bulunduğu sınıftan çıkar; fakat kurumdan ayrılmaz. Her an erişilebilecek bir odada bekler. Ayrılma süreci başarılı ise ayrılık süresi her geçen gün uzatılır. Çocuk kreşte kalmayı kabul eder ve anne veya babasının tekrar geleceğini bilirse diğer evreye geçilir.

Değerlendirme ve bitiş evresi: Bu evrede sorumlu eğitmen ve ebeveyn arasında final konuşması gerçekleşir. Ebeveynlerden birisi alıştırma sürecini başarılı bir şekilde sonlandırmak için hemen hemen dört hafta zaman ayırması gerekmektedir (Winner ve Erndt-Doll, 2013; Winner, 2015).

Alışma Sürecinin Sağlıklı Bir Şekilde Gerçekleştiğini Belirlemek İçin Gerekli Kriterler

Fürstaller ve diğerleri (2011), çocuğun kreşe uyum sağlaması ve alışmasının sağlıklı olarak gerçekleştiğinin tespit edilmesi için aşağıdaki kriterlerin yerine getirilmesi gerektiğinin altını çizmektedirler. Bu kriterleri Viyana'da gerçekleşen kreş araştırmalarının (WiKi-Studie) sonucuna dayandırmaktadırlar:

- Çocuk ile primer bakım veren kişi yani anne arasındaki ilk bağlanmada başarılı bir kopuşun gerçekleşmesi gerekir. Diğer bir ifade ile çocuğun anneden ayrıldığında ağlama, üzüntü gibi negatif duygularla tepki göstermesinde azalmasının gözlemlenmesi ve yeni çevreye, kişilere uyum sağlaması ve kreşte olmaktan zevk ve keyif duyması,
- Çocuğun, kreşte çevresindeki insanlara ve objelere karşı ilgi göstermesi ve çevreyi keşfetmeye başlaması,
- Çocuğun kreşte çevresindeki eğitimciler ve diğer çocuklar ile sosyal etkileşime girmesi ve onlarla iletişim kurması.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, kreş ve anaokuluna alışma sürecinin iyi bir şekilde ve sağlıklı olarak yönetilebilmesi için geliştirilmiş iki model incelenmiştir. Berlin ve München modellerinin amacı, çocuğun yeni bir ortama yani kreşe/anaokuluna adaptasyonu ve çocuğun korku ve endişeye yol açan negatif duygularla basa çıkabilmesine yardımcı olmaktadır. Özellikle de bu süreçte eğitimci ile çocuk arasında güven bağı oluşması önemlidir. Çocuk güven duyduğu kişi olan ebeveyninden ayrıldığında, olumsuz bir durumla karşılaşırsa güvenilir bir limana sığınmak ve teselli edilmek isteyecektir. Bu faktörler göz önünde bulundurularak uzmanlar, çocuğun aileden kreşe/anaokuluna geçişini hassas bir şekilde ve sağlıklı olarak yapabilmesi için Berlin ve München modellerini geliştirmişlerdir.

Çocuğun kreşe/anaokuluna geçiş sürecinde ebeveynlere önemli bir rol düşmektedir. Bu modellerde ebeveynlerin rolünün süreçteki öneminin altı çizilmektedir. Ebeveynler, çocuğun kreşe/anaokuluna geçiş süreci ile başa çıkmalarında en büyük destekçileridir. Güvenli liman olan ebeveynler, çocuğun yavaş yavaş yeni ortama uyum sağlamasına ve eğitimcisine güven duymasına ve olumlu ilişkiler geliştirmesine eşlik etmektedirler.

Eğitimcinin alışma sürecini başarılı bir şekilde yürütebilmesi için bir yöntem veya metoda ihtiyacı vardır. Çünkü sonuca başarılı bir şekilde ulaşmanın en iyi yolu iyi seçilmiş bir yöntem veya metot ile olmaktadır. Berlin ve München modelleri, hem ebeveyne ve çocuğa hem de eğitimciye kreşe/anaokuluna geçiş sürecinde yardımcı olmaktadır. Her profesyonel işte metotlarla çalışmak işin başarı oranını artırmaktır. Ayrıca, ebeveynlerin endişeleri alışma sürecinde bir metot veya plan çerçevesinde giderilmeye çalışıldığında asgari seviyeye inecektir. Böylece, çocuklarının güvenilir ve profesyonel ellerde olduğu ebeveynlere hissettirilmiş olacaktır.

Özetle, alışma sürecinin plan ve program çerçevesinde olması ebeveynlerin endişelerini ilk basta bir nebze olsa azaltacaktır. Eğitimcinin profesyonel yaklaşımı, yeni alışma sürecini var olan bir model çerçevesinde yürütme, ebeveynler tarafından olumlu karşılanacaktır. Çünkü ebeveynlerde bu işin tam olarak nasıl olacağını bilmemektedirler. Eğitimci, ne kadar yol gösterici olursa ebeveynlerdeki algı “*çocuğumu emin ellere teslim ettim*” şeklinde olacaktır.

Bu doğrultuda ülkemizde gündüz bakım ve eğitim hizmeti veren kreş ve anaokulu gibi kuruluşların hizmet standartlarının yükseltilmesi ve kurumsal bir yapıya kazandırılmaları önemlidir. Bu standartların oluşturulmasında kurum çalışanlarının niteliklileri belirleyici olduğundan kurum personelinin niteliğinin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yararlı olacaktır. Uluslararası uygulamaların araştırılması ve ülkemiz eğitimine kazandırılması kadar kendi modellerimizin geliştirilmesi yönündeki çalışmalar yapılması önemlidir. Model arayışları ile ilgili akademik alanda yapılacak çalışmalar kadar uygulamaya yönelik çalışmalar da alana anlamlı katkı sağlayacaktır.

Kaynakça

- Ahnert, L. (2010). *Wie viel Mutter braucht ein Kind? Bindung-Bildung-Betreuung: öffentlich und privat*. 1. Baskı. Germany: Heidelberg, Spektrum Akademischer Verlag.
- Brisch, K. H. (2009). Die frühkindliche außerfamiliäre Betreuung von Säuglingen und Kleinstkindern aus der Perspektive der Säuglingsforschung. *Analytische Kinder- und Jugendlichen-Psychotherapie*, 142, 143-158.
- Bowlby, J. (2001). *Frühe Bindung und kindliche Entwicklung*. (Çev. Seemann, A.). München: Ernst Reinhardt GmbH & Co.KG. Verlag.
- Cantzler, A. (2008): Was es für einen guten Start braucht. *Kindergarten heute*. Zeitschrift für Erziehung, Bildung und Betreuung von Kindern, 6, 45-48.
- Das Statistische Bundesamt (1 Mart 2016). *Betreuungsquoten¹ der Kinder unter 6 Jahren in Kindertagesbetreuung am 01.03.2016 nach Ländern*. https://www.destatis.de/DE/ZahlenFakten/GesellschaftStaat/Soziales/Sozialleistungen/Kindertagesbetreuung/Tabellen/Tabellen_Betreuungsquote.html;jsessionid=17A2538423F2F5068FCDB17BA9493626.cae
2. İnternetten 20 Ocak 2017'de elde edilmiştir.
- Filipp, S.-H. (1995). *Kritische Lebensereignisse*. 3. Baskı. Germany: Weinheim.
- Fürstaller, M., Funder, A., Datler, W. (2011). Wenn Tränen versiegen, doch Kummer bleibt. Über Kriterien gelungener Eingewöhnung in die Kinderkrippe. *Frühe Kindheit*. Zeitschrift der Deutschen Liga für das Kind, 14, 20-26.
- Gernhardt, A. (2017). Bindung und Eingewöhnung. Vor dem Hintergrund einer zunehmend diversen und multikulturellen Gesellschaft. In Lamm, B. (Ed.), *Handbuch interkulturelle Kompetenz* (ss.). Freiburg im Breisgau, Kultursensitive Arbeit in der Kita. Verlag Herder GmbH,.
- Griebel, W. ve Niesel, R. (2004). *Transitionen. Fähigkeit von Kindern in Tageseinrichtungen fördern, Veränderungen erfolgreich zu bewältigen*. 1. Baskı: Germany: Weinheim Beltz Verlag.
- Grosch, C. ve Schmidt-Kolmer, E. (1979). *Untersuchungen in der DDR*. In Schmidt-Kolmer E. (Ed.), *Die soziale Adaptation der Kinder bei der Aufnahme in Einrichtungen der Vorschulerziehung*. Berlin.
- Grossmann, K. ve Grossmann, K. E. (1998). Bindungstheoretische Überlegungen zur Krippenbetreuung. In Ahnert, L. et.al. (Ed.), *Tagesbetreuung für Kinder unter drei Jahren. Theorien und Tatsachen* (ss. 69-81). Berlin, Göttingen, Toronto, Seattle Verlag Hans Huber.
- Haefele, B. ve Wolf-Filsinger, M. (1986). Der Kindergarten-Eintritt und seine Folgen - eine Pilotstudie. *Psychologie in Erziehung und Unterricht*, 33, 99-107.
- Höhn, K. (2016). *Eingewöhnung und Übergang in Krippe und Kita gestalten*. 1. Baskı. Germany: Freiburg im Breisgau, Verlag Herder GmbH.
- Kasten, H. (2013). *0-3 Jahre. Entwicklungspsychologische Grundlagen*. 4. Baskı. Germany: Berlin Cornelsen Schulverlage GmbH.
- Laewen, H.-J. (1989). Nichtlineare Effekte einer Beteiligung von Eltern am Eingewöhnungsprozess von Krippenkindern. Die Qualität der Mutter-Kind-Bindung als vermittelnder Faktor. *Psychologie in Erziehung und Unterricht*, 2, 102-108.

Laewen, H. J., Andres, B. ve Hédervári, É. (1990). Ein Modell für die Gestaltung der Eingewöhnungssituation von Kindern in Krippen. Kleine Fachreihe zur Frühsozialisation. Berlin. Bd.1. Germany: Berlin FIPP Verlag

Laewen, H. J., Andres, B. ve Hédervári-Heller, É. (2012). Ohne Eltern geht es nicht. Die Eingewöhnung von Kindern in Krippen und Tagespflegestellen. 6. Baskı. Germany: Berlin Cornelsen Verlag.

Laewen, H. J., Andres, B. ve Hédervári-Heller, É. (2003). Die ersten Tage- ein Model zur Eingewöhnung in Krippe und Tagespflege. 4. Baskı. Germany: Weinheim, Berlin, Basel Beltz Verlag

NICHHD-Studie: www.kindergartenpaedagogik.de/1602.html. İnternetten 08.05.2017'de elde edilmiştir.

Niesel, R. ve Griebel, W. (2014). Transitionen. In R. Pousset (Ed.), Handwörterbuch Frühpädagogik (ss. 472 – 475). Berlin, Cornelsen Verlag

Speck-Hamdan, A. (2006). Neuanfang und Anschluss: zur Doppelfunktion von Übergängen. In. Diskowski, D., Hammes-Di Bernardo, E., Hebenstreit-Müller, S., Speck-Hamdan, A. (Ed.). Übergänge gestalten. Wie Bildungsprozesse anschlussfähig werden (ss. 20-32). Weimar, Berlin Verlag das netz.

Oberheiden, M. (2014). Praxis Kindertagespflege. Eingewöhnung. Ein Praxisbuch mit Tipps, Beispielen und Materialien. 1. Baskı. Germany: Berlin Cornelsen Schulverlage GmbH.

Tietze, W., Bolz, M., Grenner, K., Schlecht, D. & Wellner, B. (2005). Krippen-Skala (KRIPS-R)- Feststellung und Unterstützung pädagogischer Qualität in Krippen. 1. Baskı. Deutschland: Verlag Beltz.

TÜİK (18 Ocak 2017). Aile Yapısı Araştırması 2016, Sayı: 21869, <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21869>, İnternetten 25.05.2017'de elde edilmiştir.

UNICEF (2008). The child care transition. A league table of early childhood education and care in economically advanced countries. Report Card 8.

Viernickel, S. ve Lee, H.-J. (2004). Beginn der Kindergartenzeit, In Schumacher E. (Ed.), 'Übergänge' in Bildung und Ausbildung - pädagogische, subjektive und gesellschaftliche Relevanzen (ss. 69-88). Bad Heilbrunn: Klinkhardt.

Völkel, P. ve Viernickel, S. (2009). Vorwort der Herausgeberinnen, In Bethke, C., Braukhane, K. ve Knobloch, J. (Ed.), Bindung und Eingewöhnung von Kleinkindern (ss. 5-6). Troisdorf, Bildungsverlag Eins.

Winner, A. (01 Mart 2015). Das Münchener Eingewöhnungsmodell – Theorie und Praxis der Gestaltung des Übergangs von der Familie in die Kindertagesstätten. Verfügbar unter: https://www.kita-fachtexte.de/uploads/media/KiTafT_winner_2015.pdf, İnternetten 05.07.2017'de elde edilmiştir.

Winner, A. ve Erndt-Doll, E. (2013). Anfang gut? Alles besser! Ein Modell für die Eingewöhnung in Kinderkrippen und anderen Tageseinrichtungen für Kinder. 2. Baskı. Germany: Kiliansroda Weimar, das netz

Ziesche, U. (1999). Werkstatthandbuch zur Qualitätsentwicklung in Kindertagesstätten. 1. Baskı. Germany: Neuwied.

Extended Abstract

The quality and importance of early childhood education and care services have gained more prominence in recent years. In this context, many countries are changing their educational policies. The number of the institutions providing early childhood education and care services in our country has increased in recent years. Mothers' active involvement in business life in recent years is day by day increasing the need for the institutions providing day care and education. For this reason, it is necessary to raise the service standards of the early childhood institutions in our country, and to this end, to incorporate international models and practices into our education system.

In this study, the "Berlin" and "München" models, which are most commonly used in Germany to adapt the children, between ages of 0-3, to nursery centre, will be introduced. In many European countries, carrying out the process of healthily adapting the children to kindergarten in the framework of a plan and program is among the quality standards of the preschool institutions. Carrying out the adaptation process in the framework of a plan and program facilitates the adaptation of the child to the new environment. It would be possible through preparations that the child's fear of separation from mother and anxieties are alleviated and that he/she better copes with stress. The transition-to-nursery centre/kindergarten process, which has an important place in children's lives, has vital importance. The experiences, skills and self-confidence that the child gains during this period make it easier for him/her to overcome other transition processes in subsequent sections of his/her life.

The attachment theory is an important factor in child's transition process from home to nursery centre. On the basis of this theory, various models have been developed in Germany with respect to the process of child's healthy adaptation and transition to nursery centre/kindergarten. The Berlin and München models underscore the fact that the unprepared delivery of minor children to foreign people in the pre-school period must be carried out in the framework of a plan and program.

In the Berlin Model, adaptation-to-kindergarten process of each child depends on his/her attachment relation with his/her parents, his/her temperament, age, and behavior of the instructor. In this model, there is a need for cooperation between parents and instructor. Parents has to accompany the process. With this model, it is aimed to gradually adapt the child to nursery centre/kindergarten. The Berlin Model consists of five phases: (I) Registration and introduction phase, (II) Basic phase, (III) First separation phase, (IV) Balancing phase, (V) Finish phase.

The München Model is more child-centered. In this model, the child is considered to be a competent and social being after birth. The München model too consists of five phases: (I) Preparatory phase, (II) Introduction phase, (III) Gaining confidence, (IV) Building confidence, (V) Assessment and finish phase.

In order to talk about a successful transition process, it is necessary that child's negative emotion situations, such as sadness and crying caused by separation from mother, decrease and that the child can be comforted by instructor as may be necessary. The child is starting to adapt to nursery centre and other children in the group and to discover the environment. That the child establishes communication and social interaction with the instructor and other children is an indication of sound functioning of the process.

These models emphasize the role of parents in sound functioning of the process. Even though the separation of the child from the person, whom the child trust and who provides the primary care, is a difficult process, the parents' role in child's development of positive and trusting feelings towards the instructor is quite substantial. Parents undoubtedly want to hand over their children to safe hands. Conduct of this process in the framework of a good method

increases the success. For this reason, the Berlin and München models allow parents and children to overcome their anxieties and worries during the adaptation process. In addition, the professional approach of the instructors by means of these models will reduce the questions in parents' minds. Because the parents too do not know exactly what they are to do in this process.

With this study, it is aimed to incorporate the Berlin and München models, which were developed to healthily adapt the child to nursery centre, into the education system of our country. Because, it is important to raise the service standards of the institutions such as kindergartens and nurseries providing day care and education in our country. While bringing this kind of models to our country, it will be helpful also to think about and develop our own models.